

قصه گویی با عروسک‌ها آسان می‌شود

جان ون اسکایور

ترجمه‌ی سیمین امیریان

www.ketab.ir

تهران ۱۴۰۰

سرشناسه:	ون اسکایور، جان VansChuyver, Jan M
عنوان و نام پدیدآور:	قصه‌گویی با عروسک‌ها آسان می‌شود/ نویسنده جان ون اسکایور؛ ترجمه‌ی سیمین امیریان؛ [تصویرگر الن کی هستر].
مشخصات نشر: تهران:	مهیار، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری:	۱۲۶ ص.: مصور.
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۹۶۸۳۰-۳-۱
وضعیت فهرست نویسی:	فیپا
عنوان اصلی:	Storytelling made easy with puppets, c1993.
یادداشت:	چاپ قبلی: نشر قطره، ۱۳۸۵.
موضوع:	نمایش‌نامه عروسکی
موضوع:	Puppet plays
موضوع:	نمایش‌های عروسکی -- ایالات متحده
موضوع:	Puppet theater -- United States
موضوع:	عروسک‌های دستگردان -- ایالات متحده
موضوع:	Hand puppets -- United States
شناسه افزوده:	امیریان، سیمین، ۱۳۴۲ -، مترجم
شناسه افزوده:	Amirian, Simin
شناسه افزوده:	هستر، الن کی، تصویرگر
شناسه افزوده:	Hester, Ellen Kae
رده بندی کنگره:	PN۱۹۸۰
رده بندی دیویی:	۵۳/۷۹۱
شماره کتابشناسی ملی:	۵۷۰۴۴۹۳

قصه‌گویی با عروسک‌ها آسان می‌شود

جان ون اسکایپر

سیمین امیریان

نوبت چاپ: اول

بهار ۱۴۰۰

شمارگان: ۲۰۰

قیمت ۵۰۰۰۰ تومان

ویراستار: حسن دولت‌آبادی

گرافیکست: مریم درخشان گلریز

طراح جلد: فاطمه شیرینی

تمام حقوق این اثر برای انتشارات مه‌پار محفوظ است.

هیچ بخشی از این کتاب، بدون اجازه‌ی مکتوب ناشر، قابل تکثیر یا تولید مجدد به هیچ شکلی از جمله چاپ، فتوکپی، انتشار الکترونیک، فیلم، نمایش و صدا نیست.

این اثر تحت پوشش قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان ایران قرار دارد.

پست الکترونیکی: nashremahpaar@gmail.com

شماره تماس: ۰۲۱۴۴۲۰۳۰۲۴

فهرست مطالب

۹		مقدمه‌ی مترجم
۱۳		درباره‌ی نویسنده
۱۵		مقدمه‌ی نویسنده
۱۷		فصل اول: شروع
۱۷		۱- مخاطب، به عروسک نگاه می‌کند، نه به عروسک گردان
۱۷		۲- عروسک را در نظر مخاطب زنده نشان دهید
۱۸		۳- وقتی از عروسک استفاده نمی‌کنید، جای مناسبی برای آن در نظر بگیرید
۱۹		۴- انتخاب عروسک
۲۲		۵- قبل از کار با عروسک، ببینید کدام دستتان راحت‌تر عمل می‌کند
۲۲		۶- عروسک‌های شروع‌کننده، زمان زیادی را به خود اختصاص نمی‌دهند
۲۳		فصل دوم: استفاده از عروسک، برای معرفی کتاب
۲۴		کتاب خیلی خیلی سنگین
۲۶		مورتایمر نمی‌تواند کتاب را پیدا کند
۲۷		کتاب وارونه
۲۸		لباس عروسک، مناسب با موضوع قصه
۳۳		فصل سوم: یک عروسک برای یک کتاب قصه
۳۳		صدای شاد قوقولی قوقو
۳۴		شروع قصه‌گویی
۳۶		دنا انیشاک تعقیب می‌شود

۳۶	 شروع قصه‌گویی
۳۹	 آواز مارمولک
۳۹	 شروع قصه‌گویی
۴۰	 ننه‌ریزه‌ای که از هیچ چیز نمی‌ترسید
۴۱	 شروع قصه‌گویی
۴۲	 نه در یک، ها ها!
۴۳	 شروع قصه‌گویی

فصل چهارم: قصه‌گویی با عروسک

۴۵	 از چه نوع عروسکی استفاده کنیم؟
۴۵	 چه قصه‌ای مناسب است؟
۴۶	 کدام یک از قصه‌ها، اول استفاده شوند؟
۴۶	 چگونگی انتخاب یک قصه‌ی جدید
۴۶	 چگونگی یادگیری یک قصه‌ی جدید
۴۸	 چگونگی اضافه کردن اعمال عروسک به داستان
۴۸	 زن ریزه‌میزه
۴۹	 شروع قصه‌گویی
۵۱	 قورباغه‌ی دهن‌گشاد
۵۲	 شروع قصه‌گویی
۵۵	 مرغ پاکوتاه حنایی و دانه‌ی گندم
۵۵	 حرکت عروسک را جلوی آینه تمرین کنید
۵۶	 شروع قصه‌گویی
۵۹	 لاک‌پشت و خرگوش
۶۰	 شروع قصه‌گویی
۶۲	 گرگ گانی (داستان آفریقایی - آمریکایی)
۶۲	 شروع قصه‌گویی
۶۷	 عادت بد (داستان آفریقایی)
۶۸	 شروع قصه‌گویی
۷۱	 سه بز (داستان نروژی)

۷۲	 شروع قصه گویی
۷۶	 سه بچه خوک
۷۷	 شروع قصه گویی
۸۲	 قابلمه‌ی کوچولو (داستان سوئدی)
۸۳	 شروع قصه گویی

۹۱	 فصل پنجم: فعالیت‌های گروهی
۹۲	 قصه گویی با عروسک، توسط کودکان
۹۲	 زن ریزه‌میزه (داستان انگلیسی)
۹۳	 فعالیت‌های جلسه‌ی اول
۹۳	 نحوه‌ی فعالیت
۹۴	 فعالیت‌های جلسه‌ی دوم
۹۴	 نحوه‌ی فعالیت
۹۴	 قدم زدن عروسک
۹۴	 نشان دادن تعجب
۹۴	 برداشتن استخوان ریزه‌میزه
۹۵	 خوابیدن
۹۵	 نشان دادن ترس
۹۵	 قورباغه‌ی دهن گشاد
۹۶	 فعالیت‌های جلسه‌ی اول
۹۹	 فعالیت‌های جلسه‌ی دوم
۱۰۰	 گرگ گانی (داستان آفریقایی - آمریکایی)
۱۰۰	 فعالیت‌های جلسه‌ی اول
۱۰۲	 فعالیت‌های جلسه‌ی دوم
۱۰۳	 فعالیت‌های جلسه‌ی سوم
۱۰۴	 فعالیت‌های جلسه‌ی چهارم
۱۰۴	 سه بز (داستان نروژی)
۱۰۵	 بررسی محتوای کلی درس
۱۰۵	 فعالیت‌های جلسه‌ی اول

مقدمه‌ی مترجم

بیندازند، راست سوار شوند و راست گویند. آموزگاران ایشان که مردمی پاکدامن و شریف هستند، با داستان‌ها و افسانه‌های سودمند، کارهای ایزدان و مردان نامی را با نوای موسیقی برای کودکان بازگویند.»

ارزش تاریخی این سند از آن رو است که نشان می‌دهد، روایت افسانه‌ها و اسطوره‌ی ایزدان، همراه با موسیقی، بخشی از آموزش رسمی کودکان در ایران کهن بوده است. به این ترتیب می‌توان گفت، روایت‌گران حرفه‌ای یا همان گوسان‌ها، از ابزارهای موسیقی برای روایت‌گری بهره می‌بردند.

افلاطون، فیلسوف یونانی، در کتاب «جمهور»، آن‌گاه که قصه‌گویی برای کودکان را مورد توجه و بررسی قرار می‌دهد، به شیوه‌ی تربیتی ایرانیان اشاره می‌کند. چنین اظهارنظری از سوی افلاطون، نشان‌دهنده‌ی وجود نظرات پیش‌رفته‌ی ایرانیان و یونانیان در خصوص آموزش و پرورش کودکان به مدد ادبیات است.

افلاطون در همان کتاب با به‌کارگیری روش مناظره، درباره‌ی اهمیت قصه‌گویی چنین می‌نویسد:

قدمت داستان‌گویی، به آغاز زندگی جمعی بشر برمی‌گردد. ایرانیان نیز از دیرباز به قصه و قصه‌گویی علاقه‌ی بسیار داشته‌اند و این مهم را، راویان حرفه‌ای به انجام می‌رساندند. هم‌اینان بودند که به مدد حافظه‌ی نیرومند، بیان شیوا، خلق تصاویر زبانی و حرکات صورت و دست، مخاطبان مشتاق را مجذوب خود می‌کردند.

در ایران کهن، چنین قصه‌گویی را «گوسان» می‌نامیدند، که معنای لغوی آن به زبان پهلوی «خنیاکر» است. محبوبیت گوسان‌ها تا پایان دوره‌ی حکومت ساسانی و حتی در میان پارت‌ها و همسایگان آن‌ها و به تعبیری تا به امروز استمرار یافت. «چرا که گوسان‌ها، سوگ‌پرداز، طنزپرداز، داستان‌سرا، نوازنده، پاسدار میراث روزگار باستان و مفسر زمانه‌ی خود بودند.»^۱

«استرابو» تاریخ‌نگار و جغرافی‌دان یونانی بر این باور است که پارسیان کار قصه‌گویی و خنیاکگری را با هم در آمیختند. در سندی که از او به‌جا مانده، آمده است: «از سن ۵ تا ۲۴ سالگی به پارسیان می‌آموزند که تیر و زوبین

۱. مری بویس، هنری، جورج فارمر، دو گفتار درباره‌ی خنیاکگری و موسیقی ایران، مترجم: بهزادباشی.

شگفتی و هیجان آموزش را لذت بخش می سازد و لذت انگیزه‌ی آموختن را افزایش می دهد.

کتاب حاضر، گونه‌ای از روایت نورا، با کمک عروسک ارایه می کند. نویسنده‌ی این کتاب کوشیده است روایت قصه را که از دیرباز مورد علاقه و توجه مردم به ویژه کودکان بوده است، به دنیای امروز برگرداند. او با روش ابداعی خود و به مدد افسانه‌ها و داستان‌هایی که از چند کشور جهان برگزیده و نیز به کمک عروسک، به برخی از نیازهای کودک امروز پاسخ می دهد.

ویژگی دیگر این کتاب تعلیم این شیوه‌ی قصه‌گویی به مریبان قصه‌گوست. در واقع نویسنده با بهره‌گیری از روایت‌گری و انطباق و ادغام آن با نمایش عروسکی، به شکلی نو از قصه‌گویی دست می یابد.

اسکایور، کوشیده است تا با آموزش دادن به مریبان، معلمان و داستان‌گویان کلاس‌های کودک، به آنان بگوید چه‌گونه می‌توان، حداکثر توان فردی را با حداقل امکانات موجود پیوند داد و به این ترتیب بیشترین تأثیر را بر کودک به جا گذاشت. نویسنده در ابتدای کتاب راهنمایی‌های عملی بالارزشی را ارایه کرده است. راهنمایی‌هایی که سبب می‌شود تا قصه‌گو با دنیای قصه‌گویی بیشتر آشنا شود. او در ادامه، چگونگی استفاده از یک عروسک خاص را برای تعریف داستان‌های مختلف توضیح می‌دهد و به تدریج چگونگی

«گفتم: می‌دانی که ما به کودکان، نخست قصه می‌گوییم و قصه‌ها، داستان‌های دروغ‌اند، گرچه حقایقی در آن‌ها نهفته است. این را نیز می‌دانی که قصه‌گفتن را زودتر از پرورش تن آغاز می‌کنیم. گفت: درست است.

گفتم: به این ترتیب، آیا می‌توانیم اجازه دهیم کودکان هر قصه‌ای را از هر کسی بشنوند و در نتیجه باورهایی پیدا کنند، ناسازگار با آن‌چه در بزرگی از آنان انتظار داریم؟ گفت: هرگز حق نداریم چنین اجازه‌ای بدهیم.

گفتم: پس باید مراقب شاعران قصه‌پرداز باشیم و قصه‌های خوب را برگزینیم و افسانه‌های بد را کنار بگذاریم. سپس باید مادران و دایه‌ها را با قصه‌های خوب آشنا سازیم و بر آن داریم که آن‌ها را به کودکان بگویند و از این راه به روح فرزندان خود خدمتی کنند. بسیار بزرگ‌تر از خدمتی که با دست‌های خود، برای آسایش تن آنان می‌کنند.»^۱

کودکان افسانه‌ها را دوست دارند. آنان نه تنها مشتاقانه به قصه‌ها گوش می‌سپارند، که با همه‌ی وجود و احساس خود، در آن‌ها شرکت می‌جویند. چرا که افسانه برای کودکان زبانی نو محسوب می‌شود، زبانی که از زندگی، رویدادها و اشیای پیرامون او به گونه‌ای متفاوت و نه آن‌چنان که در جهان واقع وجود دارند، سخن می‌گوید. پدیده‌های نو و ناشناخته برای آدمی دلپذیرند و او را به آموختن وامی‌دارند.

۱. افلاطون، دوره‌ی آثار افلاطون، ترجمه: محمد حسن لطفی و رضا کاویانی.

بهره‌گیری از چند عروسک برای روایت یک داستان را بازگو می‌کند. او به این شیوه‌ها هم بسنده نمی‌کند و در ادامه، کودکان را نیز به فعالیت وامی‌دارد و به قصه‌گویی با عروسک هدایت می‌کند.

تردید ندارم، با توجه به وجود اشتراکات ذوقی و اندیشه‌ای در همه‌ی کودکان جهان، محتویات این کتاب زمینه‌ی فعالیتی موفق را برای همه‌ی مربیان و قصه‌گویان

کودک فراهم خواهد کرد و امید است عرصه‌ی شادی‌بخش و بالارزشی برای ارتقاء ذوق و خلاقیت کودکان ایران زمین مهیا سازد.

در انتها از دوست و همکار گرامی‌ام آقای حسن دولت‌آبادی که در ویراستاری متن یاری‌ام نمودند، تشکر و قدردانی می‌کنم.

سیمین امیریان

۱۳۸۴

www.ketab.ir